

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Study) ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional) เพื่อศึกษาลักษณะโครงสร้าง และเศรษฐกิจของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่บ้าน เขตจังหวัดนนทบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ ญาติของผู้ป่วยจิตเวชที่เข้ารับตัวไว้รักษาในโรงพยาบาล เขตจังหวัดนนทบุรี ซึ่งหาผู้ป่วยมาขอรับบริการที่ติดผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีธัญญา จังหวัดนนทบุรี

ขนาดตัวอย่าง

ใช้วิธีคำนวณขนาดตัวอย่าง จากสูตร ดังนี้

$$Z^2 pq$$

$$n = \frac{Z^2 pq}{(0.1p)^2}$$

ใช้ข้อมูลที่ วิชา นวัตกรรม และคณะ (2529) ศึกษาไว้ คือ ครอบครัวมีปัญหาทางเศรษฐกิจ = 57.33 %

กำหนดให้ p = สัดส่วนของครอบครัวที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ = 0.57

$$q = 1 - p = 0.43$$

Z = ค่าความเชื่อมั่นได้จากตาราง Z เมื่อ $\alpha = 0.05$ มีค่า = 1.96

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{(1.96)^2 \times 0.57 \times 0.43}{(0.1 \times 0.57)^2}$$

$$= 289.8 \quad \approx 290$$

เพื่อลดความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นในตัวอย่างที่ศึกษา (Sampling Error)

ผู้วิจัยจึงขอเพิ่มขนาดตัวอย่างให้มากขึ้นอีก 20 %

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ใช้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 350 คน

วิธีการเลือกตัวอย่าง

จากสถิติการมารับบริการที่ตึกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศรีธัญญา ตั้งแต่ กรกฎาคม 2534-มิถุนายน 2535 มีผู้ป่วยเขตจังหวัดนครพนมรวมทั้งสิ้น 2,970 ราย คิดเฉลี่ยเดือนละประมาณ 247 ราย ด้วยเหตุที่มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจึงจำเป็นที่จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ศึกษาทุกรายจนครบตามจำนวนตัวอย่างที่ต้องการ

ระยะเวลาดำเนินการศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่ 15 พฤศจิกายน 2535 ถึง 10 กุมภาพันธ์ 2536

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างแบบสอบถามเอง โดยผ่านการตรวจความถูกต้องของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน

ลักษณะแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ป่วย

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของญาติ ลักษณะโครงสร้างและสภาวะเศรษฐกิจของ

ครอบครัว

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ความพร้อมในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่บ้าน

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจความถูกต้องของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วไปทดลองใช้โดยการสัมภาษณ์ญาติผู้ป่วยจิตเวช เขตจังหวัดอื่น ๆ ที่ไม่ใช่จังหวัดนนทบุรี ที่นำผู้ป่วยมาขอรับบริการที่ตึกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีธัญญา จำนวน 15 ชุด เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องและนำมาแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้จริง

การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือ และเข้าพบผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีธัญญา เพื่อขออนุมัติดำเนินการ และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มงานผู้ป่วยนอก กลุ่มงานเภสัชกรรม และฝ่ายการพยาบาล
2. คัดเลือกและอบรมผู้ช่วยวิจัย จำนวน 2 คน เพื่อช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ประชากรตัวอย่างโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ตามแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้แก้ไขให้มีความสมบูรณ์แล้ว
4. ตรวจสอบความเรียบร้อยและความถูกต้องของข้อมูลที่ได้
5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกวันจนครบจำนวน 350 รายใช้ระยะเวลาประมาณ 3 เดือน
6. แปลงข้อมูลที่ได้เป็นรหัส (Coding) ตามคู่มือลกรหัสที่จัดเตรียมไว้ บันทึกข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)
วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC* ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับญาติของผู้ป่วยที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ความสัมพันธ์กับผู้ป่วย อาชีพหลัก อาชีพรอง ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยการแจกแจงความถี่แล้วหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตาราง

2. วิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างของครอบครัว ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ลักษณะของครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ผู้รับผิดชอบในการดูแลผู้ป่วย และจำนวนสมาชิกที่ร่วมรับผิดชอบดูแลผู้ป่วย โดยการแจกแจงความถี่แล้วหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตาราง

3. วิเคราะห์สภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว โดยการกำหนดสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวออกเป็น 3 กลุ่ม คือ สูง ปานกลาง และต่ำ โดยพิจารณากำหนดเกณฑ์ให้ค่าคะแนน ซึ่งผ่านการเห็นชอบจากคณะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่านแล้ว ดังนี้

3.1 รายได้ของครอบครัว เทียบจากปริมาณรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน พ.ศ. 2533 ที่สำนักงานสถิติแห่งชาติรายงานไว้ คือ 67,452.- บาทต่อปี ดังนี้

รายได้มากกว่า 120,000.- บาท ให้ค่าคะแนน = 3

" 60,000-120,000.- บาท " = 2

" น้อยกว่า 60,000.- บาท " = 1

3.2 สัดส่วนค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการดูแลผู้ป่วยต่อรายจ่ายทั้งหมดของครอบครัว เทียบจากรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน และรายจ่ายเฉลี่ยต่อคน พ.ศ. 2533 ที่สำนักงานสถิติแห่งชาติรายงานไว้ คือ รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน 66,252.- บาทต่อปี
รายจ่ายเฉลี่ยต่อคน 16,159.- บาทต่อปี

ดังนั้น สัดส่วนรายจ่ายต่อคนในครัวเรือน = $16,159/66,252$

= 1 : 4.1 หรือ

~ ร้อยละ 25

สัดส่วนรายจ่ายของผู้ป่วยในครัวเรือน น้อยกว่าร้อยละ 25 ให้ค่าคะแนน = 3

" _____ " ร้อยละ 25-30 " = 2

" _____ " มากกว่าร้อยละ 30 " = 1

3.3 ความพอเพียงของการใช้จ่ายในครอบครัว กำหนดให้

พอใช้และเหลือเก็บ ให้ค่าคะแนน = 3

พอใช้ ไม่เหลือเก็บ " = 2

ไม่พอใช้ " = 1

3.4 ลักษณะของที่อยู่อาศัย กำหนดให้

ก่อสร้างด้วยวัสดุที่ถาวร ปลูกบนที่ดินของตนเอง ให้ค่าคะแนน = 3

" _____ " แต่เช่าผู้อื่นอยู่หรือเช่าที่ดิน " = 2

ก่อสร้างด้วยวัสดุที่ไม่ถาวร " = 1

3.5 จำนวนผู้ให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยด้านค่าใช้จ่าย โดยเทียบจากขนาดของครัวเรือนโดยเฉลี่ย พ.ศ.2533 ที่สำนักงานสถิติแห่งชาติรายงานไว้ คือ

4.1 ดังนี้

จำนวนผู้ช่วยเหลือผู้ป่วยด้านค่าใช้จ่าย มากกว่า 3 คน ให้ค่าคะแนน = 3

" _____ " 2-3 คน " = 2

" _____ " 1 คน " = 1

นำค่าคะแนนที่ได้มารวมกัน แล้วสรุปเป็นสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ดังนี้

ผลรวมของค่าคะแนน มากกว่า 12 ถือว่า ครอบครัวมีสถานะทางเศรษฐกิจสูง

" _____ " 7-12 " _____ " ปานกลาง

" _____ " น้อยกว่า 7 " _____ " ต่ำ

วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของสถานะทางเศรษฐกิจ 3 ระดับ แล้วหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตาราง

4. วิเคราะห์ความพร้อมในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่บ้าน โดยพิจารณากำหนดเกณฑ์จากข้อเสนอแนะสำหรับญาติในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่บ้านที่โรงพยาบาลจิตเวชไว้ และผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบแล้ว ดังนี้

ได้ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ให้ไว้ ให้ค่าคะแนน = 2

ไม่ได้ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ " = 1

ผลรวมของคะแนนที่ได้ มากกว่าร้อยละ 80 ถือว่ามีความพร้อมมาก

ร้อยละ 60-80 " _____ " ปานกลาง

น้อยกว่าร้อยละ 60 " _____ " น้อย

วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของระดับความพร้อม 3 ระดับ แล้วหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตาราง

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะโครงสร้างของครอบครัวแต่ละตัวแปร และสภาวะทางเศรษฐกิจของครอบครัว กับความพร้อมของครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่บ้าน โดยใช้ Chi-square test กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ $\alpha = .05$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย